
ANAP YANILMAKTADIR

Milyonlarca oy gizilgücüne (potansiyeline) sahip bir buçuk milyon devlet memuruna “*sendika hakkı*” vaadinde yarışan partilere, Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile ANAP da katılıyor. Hazırladığı bildirilen taslağa göre ANAP iktidarı, 657 Sayılı Devlet Memurları Yasası'nın memurlara “*sendika hakkı*” içeren ve 1972'de kaldırılan 22. Maddesini yeniden yürürlüğe koyacak.¹ Söz konusu Kararname, bu yazı yayımlandığında belki de kesinleşmiş ve yürürlüğe konulmuş olacak.

Taslağa göre, memurların ekonomik/toplumsal hak ve çıkarları yine devletçe ve 657'ye göre belirlenmiş olarak kalacak, memur sendikaları, çalışma koşullarıyla ilgili olanları da içeren bu hak ve çıkarları toplu-pazarlık yöntemiyle ve özgürce değil, ancak “*yetkili merciler önünde*” eğilerek “*ara(yabilecek)*” ve “*geliştir(ebilecekler)*.” Başka bir anlatımla, ANAP'ın KHK Taslağı, memurların ücret ve çalışma koşullarının, toplumsal ve mesleki haklarının yine toplu-sözleşme sisteminin karşıtı bir yöntemle, “*statü sistemi*”yle belirlenmesini öngörmektedir. Memur sendikalarına, bu Kararname ile, eskisinden farklı olarak, ortak hak ve çıkarları “*geliştirme*” işlevinin kazandırılmış olması, gerçekte sanıldığıınca “*kazanım*” değeri taşımaz.

¹ Cumhuriyet, 4 Ekim 1991

Açıktır ki ANAP iktidarının on ikiye beş kalla böyle bir girişimde bulunması, yeniden iktidar olma telaşının sonucudur.

Oysa nesnel durum, bir başka yönden de, bunun boşuna bir “telaş”a dönüştürülmesine yetecek niteliktedir:

ANAP gerçekten memurlardan, onların sendikal haklarından yana olsaydı -Anayasa değişikliği gerektirmeyeceğinden-, iktidar olduğundan bu yana geçen sekiz yıl içinde, memurların, sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını kullanabilmesini sağlamak üzere yasal bir düzenlemeye gidebilirdi. Üstelik memurlara sendika ve toplu sözleşme haklarının tanınması, ANAP'ın keyfine kalmış bir şey de değildi. Çünkü ANAP, Hükümet olarak, onaylanmış uluslararası sözleşmelerin gerektirdiği yasal düzenlemeleri yapmak zorundaydı. Ancak, TBMM'nce onaylanan ve memurlara da “sendika”, “gönüllü toplupazarlık” hakkı içeren İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi (İHAS)'ne ve 98 Sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ/ILO) Sözleşmesi'ne sürekli yan çizdi.

Oysa TBMM'nce onaylanmış uluslararası sözleşmelerin, değil yasalarla, Anayasa'yla çelişmesi durumunda bile uygulanması gerekirdi.

Bu durum, Danıştay 5. Dairesi'nin başka bir konuda aldığı 22.5.1991 gün ve 1991/933 NO'lu kararında açık bir biçimde dile getirilmekteydi. “Usulüne uygun şekilde onaylanarak yürürlüğe konulmuş uluslararası sözleşmelerin Anayasa'ya aykırı hüküm taşısa bile uygulanmaktan alıkonulmayacağı(nın)” “Türk hukukunda genellikle kabul edil(diği)” de belirtilen bu kararda şöyle deniliyordu:

“(Uluslararası sözleşmelere) karşı Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmaması ve böylece bu sözleşmelerin sonradan yapılacak düzenlemelerle etkisiz kılınması yolunun kapatılmış olması, bu sözleşmelerin iç hukukta yasalar üstü bir konumda olduğunu, yürütme ve yargı organları için bağlayıcı nitelik taşıdığını apaçık ortaya koymaktadır.”

ANAP iktidarı, seçime beş kalıncaya değin, ülkemizi ve “yürütme” olarak kendisini bağlayan İHAS'ın ve ILO 98'in uygulanmasına yönelik herhangi bir yasal düzenleme yapmadığı gibi, bu sözleşmelere ve Anayasa'ya dayanılarak kurulmuş bulunan memur sendikalarına, onların kurucuları ve üyelerine yönelik baskı ve “tehdit”leri yürütme durumunda olmuştur.

ANAP,söz konusu Kararname yokken bile yasa dışı oldukları kanıtlanamayan ve yaklaşık bir buçuk yıldan bu yana nesnel ve hukuksal bir gerçeklik olarak yaşamın içinde bulunan memur sendikalarına ilişkin bu düzenlemeyle, memurların ve memur yakınlarının oylarını kendisine ç e kebileceğini ummakla büyük bir yanılgıya düşmektedir. Çünkü memurlar için artık erişilmesi gereken, toplu sözleşme ve grev haklarıdır. Ancak ANAP, iktidar partisi olarak bunlardan birincisi için de bir yasal düzenleme yapmakla yükümlü olduğu halde, bu yükümlülüğünü, yeniden iktidar tutkusuyla çırpındığı, “olmak ya da olmamak” durumunda bulunduğu şu günlerde bile savsaklayabilmektedir.

9 Ekim 1991